

Review from 21/11/2016	Customer:	Rubric:	
Articlesize (cm2): 506		ΚΥΠΡΙΑΚΟ	
	Author:	Subrubric:	
	Πανίκος Χαραλάμπους	Οικονομικά θέματα/Λογιστικά	
Φιλελεύθερος - Οικονομικός			Mediatype:Print
ημερομηνία: 20/11/2016, από σελίδα 1			

**ΠΑΝΙΚΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ >>5**

Οικονομικό
βάρος
ή οικονομική
ώθηση;

“
ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Του Πανίκου Χαραλάμπους

Οικονομικό βάρος ή οικονομική ώθηση;

Με τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό και την πιθανή κατάληξη σε λύση, ένα από τα καίρια ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν πριν ο πολίτης κληθεί να αποφασίσει σε δημοψήφισμα εάν αποδέχεται ή όχι τη συμφωνία, είναι το κόστος της λύσης. Τι κεφάλαια θα χρειαστούν για την εφαρμογή της λύσης και από πού θα αντληθούν. Πρόκειται για ένα ερώτημα δύσκολο με δύσκολες απαντήσεις και είναι βέβαιο ότι θα είναι από τα βασικά που θα απασχολήσουν αλλά και από τα πρώτα, αν όχι το πρώτο, το οποίο θα υποστεί πολύ λαϊκισμό, κινδυνολογία και συνθηματολογία. Όπως όλοι οι ορθά σκεπτόμενοι αντιλαμβανόμαστε, τοποθετήσεις σήμερα δεν μπορούν να γίνουν διότι δεν υπάρχουν τα στοιχεία της συμφωνίας (αν και εφόσον προκύψει) και τα στοιχεία των εμπειρογνομώνων που μελετούν το θέμα, όπως του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κι άλλων εντός κι εκτός Κύπρου. Υπάρχει όμως ένα δεδομένο που δεν επιδέχεται αμφισβήτηση. Πέραν από το κόστος της λύσης (εφαρμογής της συμφωνίας) υπάρχει και το κόστος της μη λύσης. Που παρόλο που και πάλι δεν μπορεί να καταγραφεί σε κάθε του λεπτομέρεια, εντούτοις σε κάποιες

**Οι δύο όψεις
της λύσης του
Κυπριακού, ανάλογα
από ποια γωνία
θα το δει κάποιος**

πτυχές του το ζούμε καθημερινά, τόσο σε προσωπικό όσο και σε κρατικό επίπεδο. Π.χ. η αξία των περιουσιών των Ελληνοκυπρίων που βρίσκονται στις κατεχόμενες και απροσπέλαστες περιοχές και που παραμένουν αναξιοποίητες από τους ιδιοκτήτες τους για 42 χρόνια. Όπως έγγραφα και πριν από 15 μέρες, σύμφωνα με μελέτη του Πανεπιστημίου Κύπρου, μέχρι το 2000 σε τιμές 1995, το κόστος από τις οριστικές ιδιωτικές

απώλειες και από τις απώλειες πρόσβασης, είχε υπολογιστεί σε €11 δισ. Βέβαια υπάρχουν και πολλά άλλα που πρέπει να ληφθούν υπόψη, όπως οι επίσιες κρατικές δαπάνες λόγω της κατοχής για άμυνα, ασφάλεια, πρόσφυγες κ.λπ., τα εμπόδια στην ανάπτυξη της οικονομίας λόγω μη προσέλκυσης επενδύσεων εξαιτίας των κινδύνων από την έκρυθμη κατάσταση και πιο πρόσφατα οι αμφιβολίες για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου και πετρελαίου αν το Κυπριακό δεν επιλυθεί. Ο επιχειρηματικός κόσμος που απευθύνεται εκτός Κύπρου αντιμετωπίζει καθημερινά αυτή τη δυσπιστία που δημιουργεί η εκκρεμότητα με το Κυπριακό κι αυτό μάλιστα σε μια περίοδο που η Κύπρος θα μπορούσε να προσελκύσει επενδύσεις και ξένες εταιρείες εξαιτίας της απόφασης της Βρετανίας να εγκαταλείψει την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στην άλλη πλευρά είναι το κόστος της λύσης. Το οποίο και σημαντικό θα είναι και βασικό στοιχείο που θα ληφθεί υπόψη στην τοποθέτηση των πολιτών. Ελλείψει σημερινών στοιχείων, θα αναφερθώ σε μελέτη που παρουσίασε το Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ) στις 13 Οκτωβρίου 2010, υπό τον τίτλο «Οικονομία και ανάπτυξη σε μια ενωμένη Κύπρο». Το ΕΤΕΚ, σύμφωνα με τη μελέτη, εκτίμησε το κόστος ανοικοδόμησης σε £2,5 δισ. (€4,27 δισ.) σε σχέση με εκτίμηση £3,16 δισ. (€5,40 δισ.) του Γραφείου Προγραμματισμού για τους Ε/κ και £1,6 δισ. (€2,73 δισ.) για τους Τ/κ. Η διαφορά, αναφέρει, «βρίσκεται στους στόχους της εκτίμησης». Και τότε το ΕΤΕΚ αντιμετώπισε πρόβλημα στοιχείων.

Όπως όμως τονίζει:

- ▶ Αντιμετώπισε το θέμα τεχνοκρατικά
- ▶ Εντόπισε το πρόβλημα του τεράστιου έργου που θα συνεπάγεται μια λύση - κύρια λόγω της μετακίνησης μεγάλων

λου αριθμού ανθρώπων

► Εντόπισε την ανάγκη προγραμματισμού της διάθεσης των πόρων και της εξεύρεσής τους

► Έκαμε προτάσεις για τη δημιουργία δομών προγραμματισμού και υλοποίησης του έργου της ανοικοδόμησης

► Ακολούθησε συγκεκριμένη μεθοδολογία υπολογισμού του κόστους ανοικοδόμησης. Λόγω απουσίας πληροφοριών χρησιμοποίησε δεδομένα και εμπειρία από άλλες περιπτώσεις ανοικοδόμησης περιοχών, όπως η ανοικοδόμηση της Βηρυτού και η επανένωση του Βερολίνου και της Ιρλανδίας.

Πιο συγκεκριμένα, στη μελέτη του ΕΤΕΚ αναφέρονται κατά λέξη τα εξής:

Αρχές και Υποθέσεις

► Επιστροφή και ανάγκες στέγασης 100.000 προσφύγων

► Κόστος ανοικοδόμησης $\approx$ κόστος επιδιόρθωσης

- 1. Κόστος στέγασης $\approx$ Κόστος κυβερνητικών μονά-

δων στέγασης προσφύγων

- 2. Κόστος εμπορικών κτιρίων $\approx$ Κόστος στέγασης

- 3. Κόστος υποδομής $\approx$ Κόστος στέγασης

Αρχές και Υποθέσεις

► Αριθμός προσφύγων που επιστρέφουν = 100.000

► Αριθμός σπιτιών = $100.000 \div 3 = 30.000$

► Κόστος στέγασης: $\text{£}30.000 \times \text{£}30.000 = \text{£}900$ εκατ.

► Κόστος εμπορικών κτιρίων $\text{£}800$ εκατ.

► Κόστος υποδομών $\text{£}800$ εκατ.

► Σύνολο $\text{£}2.500$ εκατ.

Βασικές κατηγορίες ανοικοδόμησης

► Περίκλειστη περιοχή Αμμοχώστου

► Υπόλοιπη περιοχή Αμμοχώστου

► Μόρφου

► Ύπαιθρος Ι - Εγκαταλειμμένα χωριά

► Ύπαιθρος ΙΙ - Κατοικημένα χωριά

► Καρπασία

► Μαρωνίτσα χωριά

► Περιοχές στην τ/κ ζώνη

► Η νεκρή ζώνη.

Το ΕΤΕΚ στην περίπτωση της Αμμοχώστου καταγράφει την ανάγκη προγραμματισμού για όλα, όπως τα ζητήματα ασφάλειας εισόδου, τις διαδικασίες παράδοσης περιουσιών στους ιδιοκτήτες τους, περιβαλλοντικά και επιστημονικά θέματα όπως έρευνα, διαχείριση μπάζων κ.λπ., τη διαχείριση της ανοικοδόμησης - δυνατότητες της οικοδομικής βιομηχανίας κ.ά. Στην περίπτωση της Μόρφου, τον προγραμματισμό της επιστροφής, τη μεταστέγαση σημερινών κατοίκων (μια νέα πόλη για τους Τουρκοκύπριους), τη σύνδεση με την ευρύτερη περιοχή κ.λπ.

Επίσης επισημαίνει ότι πρέπει να αποφασιστεί τι θα γίνει με τη νεκρή ζώνη η οποία, όπως σημειώνει, «έχει αποκτίσει τη δική της ύπαρξη - ιδιαίτερη οικολογία - Βλάστηση, πανίδα». Κατά το ΕΤΕΚ «πρέπει να αποφασίσουμε αν θα την εξαφανίσουμε ή αν θα την εκμεταλλευτούμε για τις ιδιαιτερότητές της».

Κατάληξη - συμπέρασμα

Η ουσία βρίσκεται στην κατάληξη της μελέτης του ΕΤΕΚ. Που από το 2010 υπογράμιζε ότι, αν και «σήμερα είναι δύσκολο να πείσουμε για την πιθανότητα εξεύρεσης λύσης - ωστόσο πρέπει να ετοιμαζόμαστε για αυτό το ενδεχόμενο. Υπάρχει ανάγκη έγκαιρης προετοιμασίας αν δεν θέλουμε να λύνουμε προβλήματα υπό πίεση και σε κατάσταση αναρχίας». Ελπίζω να έχουμε προετοιμαστεί.

Και συμφωνώ απόλυτα με την κατάληξη της μελέτης του ΕΤΕΚ στην οποία υπογραμμίζονται πως, «η ανοικοδόμηση δεν είναι θέμα οικονομικό: είναι θέμα προγραμματισμού. Δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την ανοικοδόμηση ως συνθησιμένο ζήτημα. Η ανοικοδόμηση μπορεί να αποτελέσει οικονομικό βάρος ή οικονομική ώθηση, ανάλογα με τις δικές μας δράσεις».

panicos.charalambous@philelefttheros.com

